

PIRLS 2021

Voorstelling van de eerste resultaten

15 mei 2023
EMBARGO TOT 16 MEI 2023, 10 UUR

1

Onderzoekskenmerken

2

Hoofdkenmerken

- › Progress in International Reading Literacy Study
  - › International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA)
  - › Begrijpend lezen is een essentiële vaardigheid
  - › Elke vijf jaar sinds 2001
  - › Einde van de internationale Grade 4

- › Vlaanderen
  - › Deelname in 2006, 2016 en 2021
  - › Vorm van kwaliteitsmonitoring

3

3

Onderzoeksleiding Vlaanderen

- › Prof. dr. Koen Aesaert
- › Dr. Katrijn Denies

- › Prof. dr. Hilde Van Keer

4

4

Instrumenten

- › Internationaal ontwikkeld:
  - › Toetsen voor begripend lezen in het vierde leerjaar
  - › Vragenlijsten voor leerling, ouder, leerkracht, schoolleider

- › Enkel in Vlaanderen:
  - › Observaties en interviews
  - › Bijkomende vragenlijst-items
    - Verdiepende rapportering op later tijdstip

Toetsen

- › Twee leesdoelen:
  - › Plezier
  - › Informatie verwerven (met inbegrip van webteksten lezen)

- › Vier leesprocessen:
  - › Expliciet vermelde informatie opzoeken
  - › Eenvoudige conclusies trekken
  - › Tekstinterpretatie en -integratie
  - › Tekstevaluatie

Dataverzameling

- › Gestandaardiseerde toetsafname met begeleider en kwaliteitscontroleur
- › Digitaal of pen-en-papier (ongeveer 50-50)
  - › Vlaanderen voor het eerst digitaal
  - › Extra groep deelname met pen-en-papier ter controle
  - › Resultaten op basis van steekproef voor digitale deelname

7

7

Deelnemers internationaal

- › 400 000 leerlingen in 57 landen
- › Enige internationale studie die succesvol werd uitgevoerd tijdens pandemie
  - › Wave 1: 5-jarige trend, einde 4de leerjaar: 37 landen ←
  - › Wave 2: 5,5-jarige trend, begin 5de leerjaar: 14 landen
  - › Wave 3: 6-jarige trend, einde 4de leerjaar: 6 landen
- › Gevolgen voor vergelijkbaarheid en timing vrijgave

8

8

Deelnemers Vlaanderen

> 5 114

> 1 623

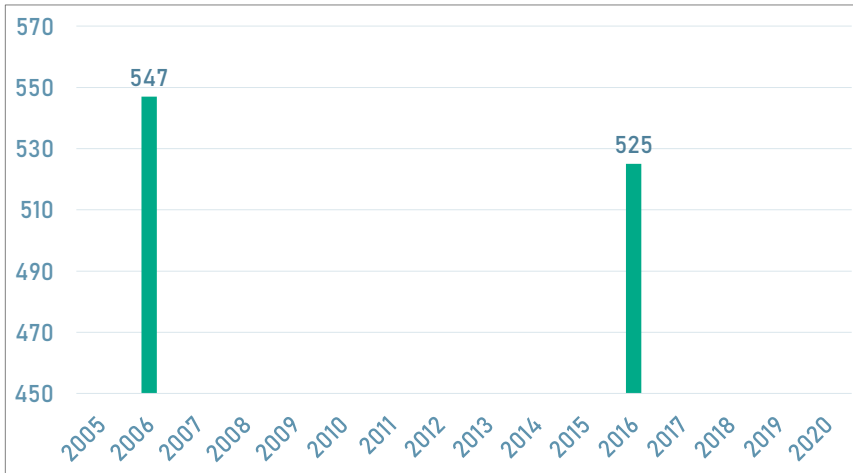
> 141

> 48

- > Gestratificeerde toevalssteekproef
- > Inclusief BuBaO
  - > Lezers op niveau vierde leerjaar
- > Zeer hoge responsgraad

Prestaties van leerlingen: Vlaanderen

Trend in Vlaanderen

Verwachting:

> COVID-19:

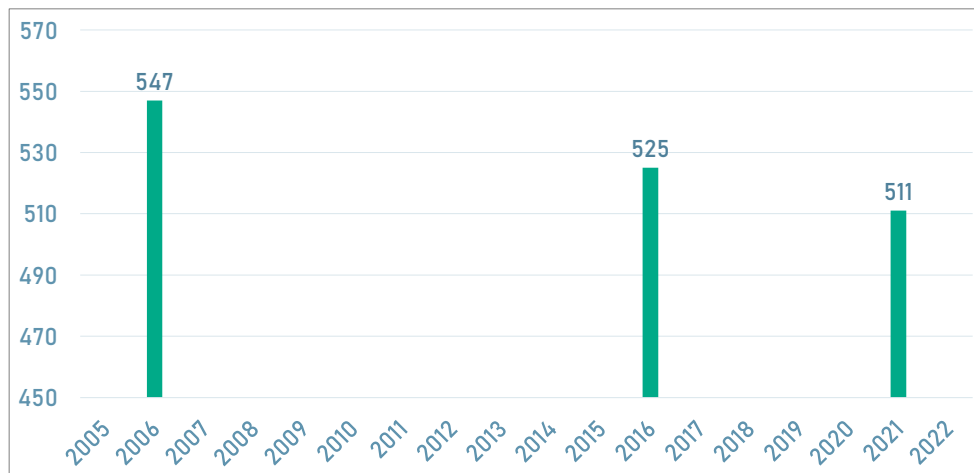

> Leesinitiatieven:
te vroeg

11

11

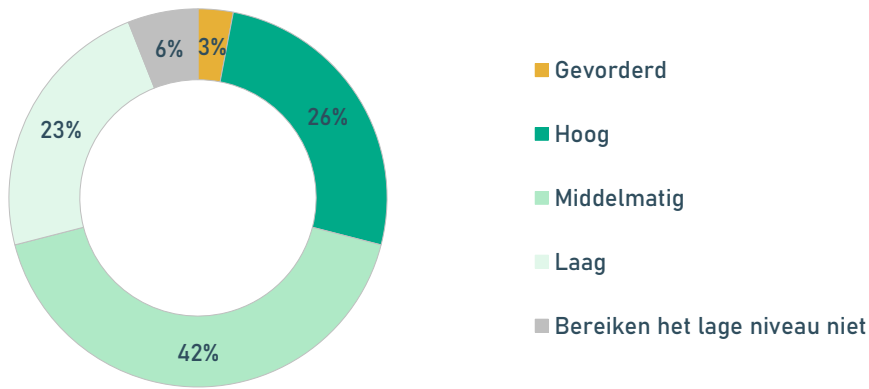
Trend in Vlaanderen

12

12

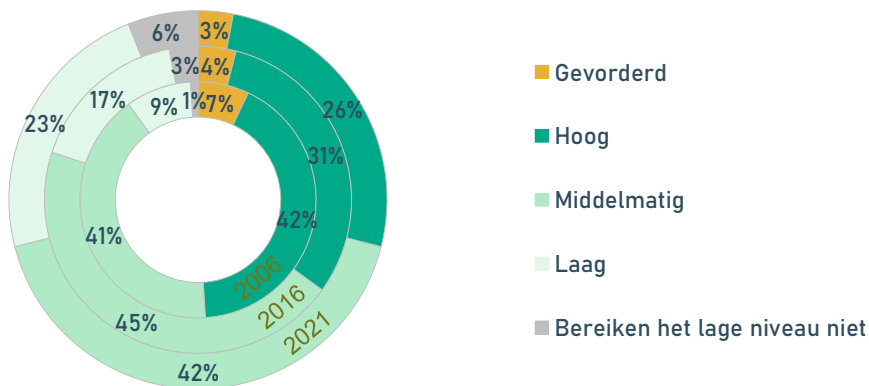
Score in Vlaanderen

13

13

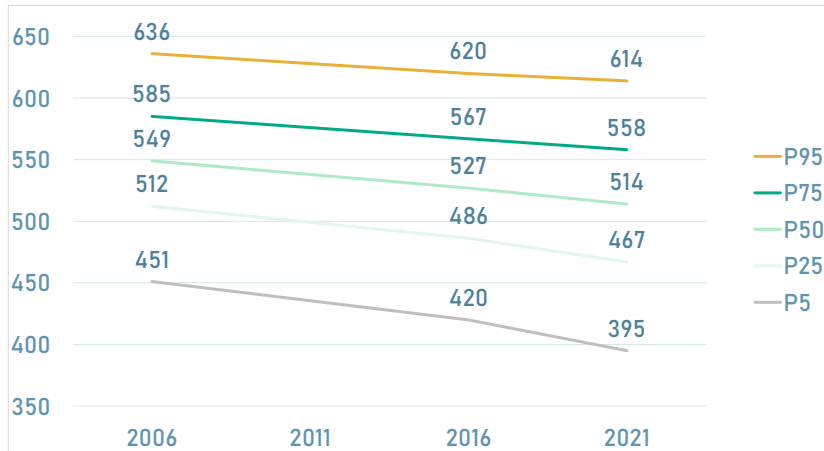
Trend in Vlaanderen

14

14

Trend in Vlaanderen

15

15

Prestaties van leerlingen: Internationale vergelijking

16

Vergelijkbaarheid

- › Leeftijd: leerlingen in andere landen zijn gemiddeld ouder
  - › In 8 van de 12 EU-15-vergelijkingslanden (wave 1 of wave 3)
  - › In 24 van de 43 wave 1- of wave 3-landen

- › Sommige andere landen sluiten meer kinderen uit van deelname (bv. kleine, afgelegen scholen, kinderen met lees- en leerproblemen,...)

- › Wave 3 heeft een zesjarige trend gemeten

17

17

Positie van Vlaanderen

Land	Gemiddelde score
3 Singapore	587 (3,1)
2† Hong Kong	573 (2,7)
Rusland	567 (3,6)
Engeland ⇄	558 (2,5)
Finland	549 (2,4)
Polen	549 (2,2)
Taiwan	544 (2,2)
2 Zweden	544 (2,1)
Australië ⇄	540 (2,2)
Bulgarije	540 (3,0)
Tjechië	540 (2,3)
2† Denemarken	539 (2,2)
Noorwegen (5)	539 (2,0)
2 Italië	537 (2,2)
Macao	536 (1,3)
Oostenrijk	530 (2,2)
† Slovakije	529 (2,7)
⁂ Nederland	527 (2,5)
Duitsland	524 (2,1)
† Nieuw-Zeeland	521 (2,3)
Spanje	521 (2,2)
Mediaan	520
2 Portugal	520 (2,3)
Slovenië	520 (1,9)
Malta	515 (2,7)
Frankrijk	514 (2,5)
3 Servië	514 (2,8)
2 Albanië	513 (3,1)
Cyprus	511 (2,9)
VLAANDEREN	511 (2,3)
3 Israël ⇄	510 (2,2)
PIRLS 2001-gemiddelde	500
2 Turkije	496 (3,4)
2 Wallonië	494 (2,7)
3 Montenegro	487 (1,6)
Noord-Macedonië	442 (5,3)
Azerbeidzjan	440 (3,6)
Oezbekistan	437 (2,9)
Oman	429 (3,7)
2 Kosovo	421 (3,1)
2† Brazilië ⇄	419 (5,3)
Iran ⇄	413 (4,9)
Jordanië	381 (5,4)
2 ψ Egypte	378 (5,4)

18

Positie van Vlaanderen

Spanje	521 (2,2)
Mediaan	520
² Portugal	520 (2,3)
Slovenië	520 (1,9)
Malta	515 (2,7)
Frankrijk	514 (2,5)
³ Servië	514 (2,8)
² Albanië	513 (3,1)
Cyprus	511 (2,9)
VLAANDEREN	511 (2,3)
³ Israël	510 (2,2)
PIRLS 2001-gemiddelde	500
² Turkije	496 (3,4)

Land	Gemiddelde score
³ Singapore	587 (3,1)
² † Hong Kong	573 (2,7)
Rusland	567 (3,6)
Engeland	558 (2,5)
Finland	549 (2,4)
Polen	549 (2,2)
Taiwan	544 (2,2)
² Zweden	544 (2,1)
Australië	540 (2,2)
Bulgarije	540 (3,0)
Tsjechie	540 (2,3)
² † Denemarken	539 (2,2)
Noorwegen (5)	539 (2,0)
² Italië	537 (2,2)
Macao	536 (1,3)
Oostenrijk	530 (2,2)
[†] Slovakije	529 (2,7)
[†] Nederland	527 (2,5)
Duitsland	526 (2,1)
[†] Nieuw-Zeeland	521 (2,3)
Spanje	521 (2,2)
Mediaan	520
² Portugal	520 (2,3)
Slovenië	520 (1,9)
Malta	515 (2,7)
Frankrijk	514 (2,5)
³ Servië	514 (2,8)
² Albanië	513 (3,1)
Cyprus	511 (2,9)
VLAANDEREN	511 (2,3)
³ Israël	510 (2,2)
PIRLS 2001-gemiddelde	500
² Turkije	496 (3,4)
² Wallonië	494 (2,7)
³ Montenegro	487 (1,6)
Noord-Macedonië	442 (5,3)
Azerbeidzjan	440 (3,6)
Oezbekistan	437 (2,9)
Oman	429 (3,7)
² Kosovo	421 (3,1)
² † Brazilië	419 (5,3)
Iran	413 (4,9)
Jordanië	381 (5,4)
² Egypte	378 (5,4)
² Zuid-Afrika	288 (4,4)

19

Positie van Vlaanderen

Turkije	496 (3,4)
Wallonië	494 (2,7)
Montenegro	487 (1,6)
Noord-Macedonië	442 (5,3)
Azerbeidzjan	440 (3,6)
Oezbekistan	437 (2,9)
Oman	429 (3,7)
Kosovo	421 (3,1)
Brazilië	419 (5,3)
Iran	413 (4,9)
Jordanië	381 (5,4)
Egypte	378 (5,4)
Zuid-Afrika	288 (4,4)

Land	Gemiddelde score
³ Singapore	587 (3,1)
² † Hong Kong	573 (2,7)
Rusland	567 (3,6)
Engeland	558 (2,5)
Finland	549 (2,4)
Polen	549 (2,2)
Taiwan	544 (2,2)
² Zweden	544 (2,1)
Australië	540 (2,2)
Bulgarije	540 (3,0)
Tsjechie	540 (2,3)
² † Denemarken	539 (2,2)
Noorwegen (5)	539 (2,0)
² Italië	537 (2,2)
Macao	536 (1,3)
Oostenrijk	530 (2,2)
[†] Slovakije	529 (2,7)
[†] Nederland	527 (2,5)
Duitsland	526 (2,1)
[†] Nieuw-Zeeland	521 (2,3)
Spanje	521 (2,2)
Mediaan	520
² Portugal	520 (2,3)
Slovenië	520 (1,9)
Malta	515 (2,7)
Frankrijk	514 (2,5)
³ Servië	514 (2,8)
² Albanië	513 (3,1)
Cyprus	511 (2,9)
VLAANDEREN	511 (2,3)
³ Israël	510 (2,2)
PIRLS 2001-gemiddelde	500
² Turkije	496 (3,4)
² Wallonië	494 (2,7)
³ Montenegro	487 (1,6)
Noord-Macedonië	442 (5,3)
Azerbeidzjan	440 (3,6)
Oezbekistan	437 (2,9)
Oman	429 (3,7)
² Kosovo	421 (3,1)
² † Brazilië	419 (5,3)
Iran	413 (4,9)
Jordanië	381 (5,4)
² Egypte	378 (5,4)
² Zuid-Afrika	288 (4,4)

20

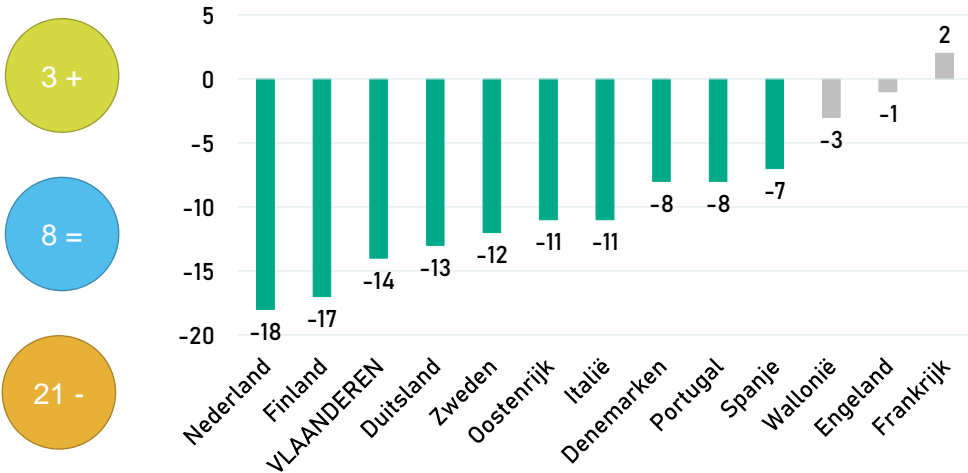
Positie van Vlaanderen

Singapore	587 (3,1)
Hong Kong	573 (2,7)
Rusland	567 (3,6)
Engeland	558 (2,5)
Finland	549 (2,4)
Polen	549 (2,2)
Taiwan	544 (2,2)
Zweden	544 (2,1)
Australië	540 (2,2)
Bulgarije	540 (3,0)
Tsjechië	540 (2,3)
Denemarken	539 (2,2)
Noorwegen (5)	539 (2,0)
Italië	537 (2,2)
Macao	536 (1,3)
Oostenrijk	530 (2,2)
Slovakije	529 (2,7)
Nederland	527 (2,5)
Duitsland	524 (2,1)
Nieuw-Zeeland	521 (2,3)

Land	Gemiddelde score
3 Singapore	587 (3,1)
2† Hong Kong	573 (2,7)
Rusland	567 (3,6)
Engeland	558 (2,5)
Finland	549 (2,4)
Polen	549 (2,2)
Taiwan	544 (2,2)
2 Zweden	544 (2,1)
Australië	540 (2,2)
Bulgarije	540 (3,0)
Tsjechië	540 (2,3)
2† Denemarken	539 (2,2)
Noorwegen (5)	539 (2,0)
2 Italië	537 (2,2)
Macao	536 (1,3)
Oostenrijk	530 (2,2)
† Slovakije	529 (2,7)
‡ Nederland	527 (2,5)
Duitsland	524 (2,1)
† Nieuw-Zeeland	521 (2,3)
Spanje	521 (2,2)
Mediaan	520
2 Portugal	520 (2,3)
Slovenië	520 (1,9)
Malta	515 (2,7)
Frankrijk	514 (2,5)
3 Servië	514 (2,8)
2 Albanië	513 (3,1)
Cyprus	511 (2,9)
VLAANDEREN	511 (2,3)
3 Israël	510 (2,2)
PIRLS 2001-gemiddelde	500
2 Turkije	494 (3,4)
2 Wallonië	494 (2,7)
3 Montenegro	487 (1,6)
Noord-Macedonië	442 (5,3)
Azerbeidjan	440 (3,6)
Oezbekistan	437 (2,9)
Oman	429 (3,7)
2 Kosovo	421 (3,1)
2† Brazilië	419 (5,3)
Iran	413 (4,9)
Jordanië	381 (5,4)
2‡ Egypte	378 (5,4)

21

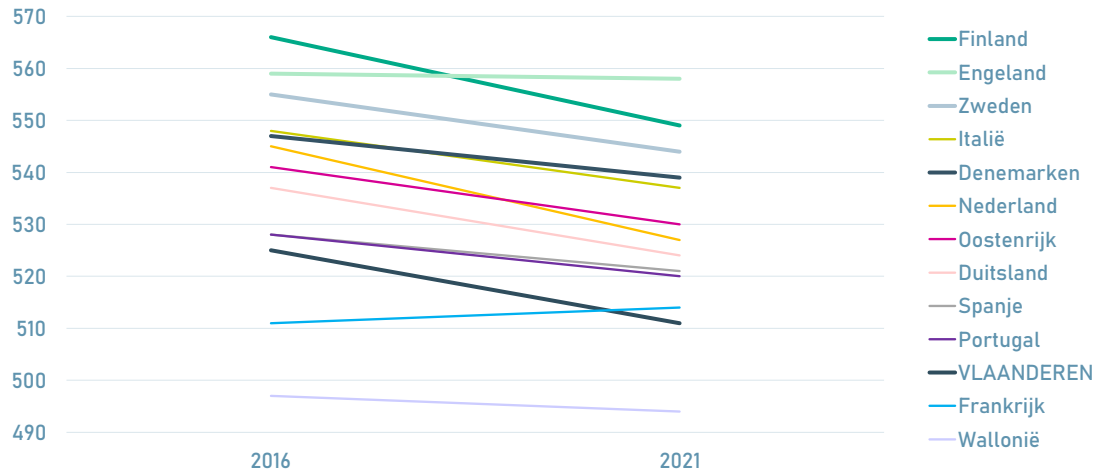
Internationale trend

22

22

Internationale trend

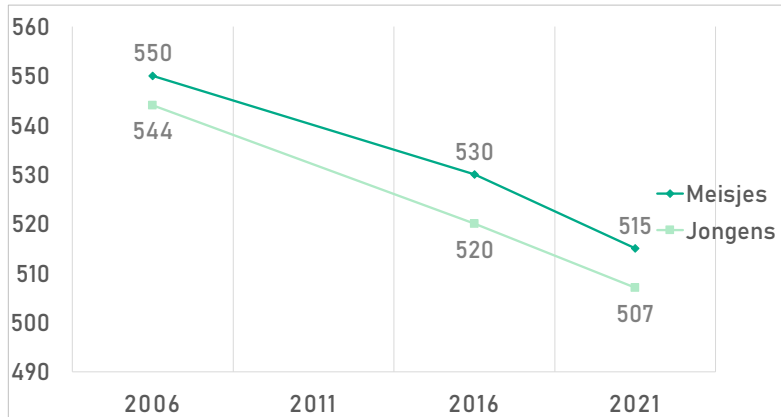
23

23

Samenhang tussen resultaten en leerlingkenmerken

24

Geslacht

25

25

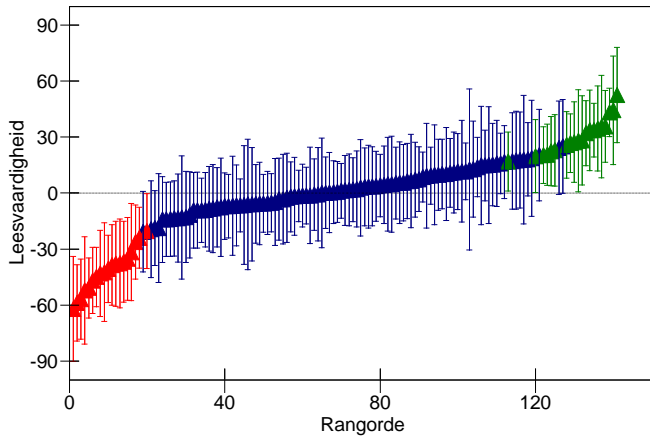
Achtergrondkenmerken

Controlevariabele	Significantie	Correlatie
Geslacht (ref. = jongen): meisje	✓	+
Thuis taal (ref. = altijd Nederlands)		
Bijna altijd Nederlands	×	-
Soms Nederlands	✓	-
Nooit Nederlands	✓	-
Geboortemaand (ref. = juli): januari of februari	✓	+
Geboortjaar (ref. = 'op leeftijd')		
Vertraging	✓	-
Voorsprong	✓	+
Aantal boeken thuis (ref. = 1 boekenkast vol)		
Weinig tot geen	✓	-
Een boekenplank vol	✓	-
Twee boekenkasten vol	✓	+
Drie of meer boekenkasten vol	×	+
Moeder met laag opleidingsniveau hebben (OKI)	✓	-
Schooltoelage krijgen (OKI)	✓	-

26

26

Verschillen tussen scholen: 'ruw'

20 +

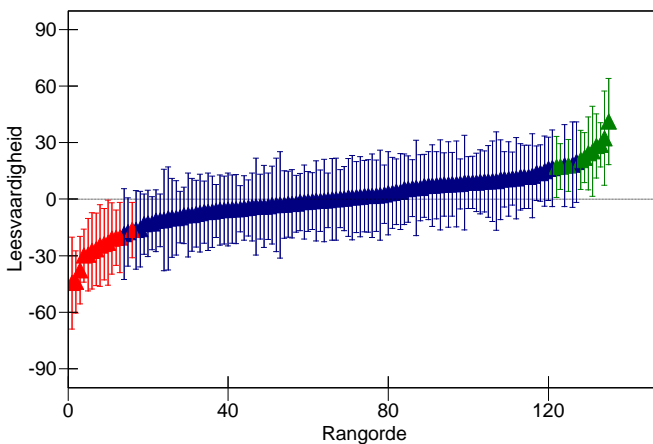
102 =

18 -

27

27

Verschillen tussen scholen: 'netto', na controle

11 +

110 =

14 -

28

28

Kenmerken van lezen in Vlaanderen

Werkwijze

- › Rapportering in vragenlijsten:
  - › Leerling
  - › Ouder
  - › Leerkracht
  - › School
- › Evalueren in vergelijking met 2016 & EU-15-landen
- › Samenhang door analyse bovenop het nettomodel

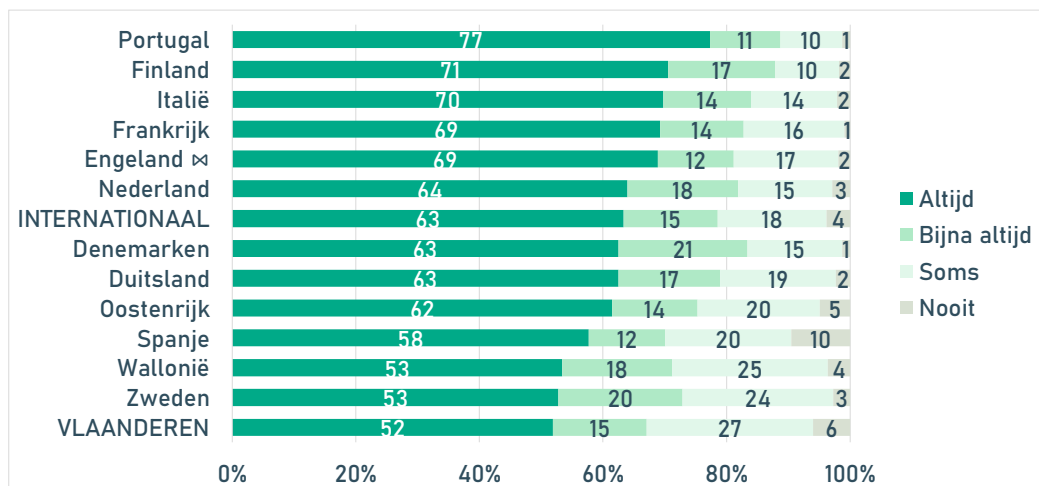
De thuisomgeving

Kenmerk	Bron	EU-15	2016	Correl.
Vroege geletterdheidsactiviteiten	🏠	–	↗	+
Boeken thuis	🏠 👤👤	–	↘	+
Ouders lezen graag	🏠	–	↘	+
Ouders lezen veel	🏠	=	↗	+
Thuis taal = instructietaal	👤👤👤	–	↘	+

31

31

De instructietaal als thuistaal

32

32

De school en de klas

Kenmerk	Bron	EU-15	2016	Correl.
Uitleenbare boeken beschikbaar		–	↓	+
Vertrouwen in eigen kunnen		–	↓	+
Verwachtingen t.o.v. leerlingen		–	↓	+
Lestijd voor Nederlandse taal		=	↗	N.S.
Lestijd voor begrijpend lezen		–	↗	N.S.
Leesopdrachten als huiswerk		–	↑	N.S.

33

33

De leerling

Kenmerk	Bron	EU-15	2016	Correl.
Betrokkenheid bij de leeslessen		=	=	N.S.
Leesplezier		–	↗	N.S.
Tijdsbesteding aan lezen		–	↗	+
Ontlenen uit de bibliotheek		+	↓	N.S.
Honger bij aankomst op school		–	↑	–

34

34

Conclusie

De resultaten zijn alarmerend

- › Enstige daling, zwaarder dan de daling in veel andere landen
- › Te grote groep leerlingen die het lage niveau niet behalen
- › Zeer kleine groep leerlingen die lezen op hoog niveau

- › Grote rol van sociale achtergrond en thuistaal
- › Ongunstig leesklimaat thuis
- › Werkpunten in scholen: boeken, zelfvertrouwen, hoge verwachtingen,...

COVID-19 als verklaring

- › Zeker een impact
  - › Veel meer dalende resultaten dan in eerdere edities
  - › Minder negatieve trend in wave 3-landen

- › Maar: niet elk land daalt & niet elk land daalt even sterk

37

37

Aanbevelingen

- › Structurele versterking van lerarenteams in basisopleiding en nadien:
  - › Heldere, coherente, evidence-informed informatie bieden
    - › Zicht op eigen prestaties (na controle voor achtergrondkenmerken)
    - › Effectief begrijpend-leesonderwijs
  - › Nood aan voldoende personeel
  - › Nood aan optimisme → hoge verwachtingen

38

38

Aanbevelingen

- › Investeren in kwalitatief, actueel boekenaanbod voor iedereen
- › Investeren in vroege geletterdheid
  - › Ouders stimuleren en ondersteunen
  - › Scholen en opvang ondersteunen in coachende rol
- › (Onderwijs-)kansarmoede aanpakken
  - › Rijk aanbod voor niet-Nederlandstalige kinderen
  - › Geen kinderen met honger op school

Aanbevelingen

- › Meer onderzoek naar
  - › Rol van de thuistaal, thuisclimaat, vroege geletterdheid
  - › Pedagogisch-didactische aanpak van begrijpend lezen (en van toetsen)
  - › Open vs. gesloten vragen (invulboeken)
  - › Digitaal lezen
  - › Boeken op school
  - › Leerwinst: PIRLS 2026 'repeat' (= ook kans om te vergelijken op 11 jaar)

Dank voor uw aandacht

PIRLS 2021 werd in Vlaanderen uitgevoerd door Nele Bleukx, Catharina Custers, dr. Katrijn Denies, Antonis Dervenis, dr. Jonas Dockx, Ilka Fidlers, Jana Laga, Lore Pelgrims, dr. Marieke Vanbuel en Kim Van Steertegem.